

รายวิชา สังคมศึกษา

รหัส ส๑๕๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เรื่อง พุทธประวัติ

ครูผู้สอน ครุณจรัลช์ สุขเจริญ

พุทธประวัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. เรียบเรียงเหตุการณ์สำคัญในพุทธประวัติตั้งแต่พระพุทธเจ้าประสูติถึง
ปรินิพพาน
๒. ทำงานกลุ่มศึกษาพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติถึงปรินิพพาน
๓. เกิดความตระหนักในการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีในการทำงานกลุ่ม

ทบทวนพุทธประวัติ

ประสูติ

พระนามเดิมของพระพุทธเจ้า คือ เจ้าชายสิทธัตถะเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ เจ้าชายสิทธัตถะประสูติเมื่อวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (วันวิสาขบูชา) ณ ใต้ต้นสาละ ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์ และกรุงเทวทหะ เมื่อพระชนมายุได้ ๗ วัน พระมารดาเสด็จสวรรคต

ประสูติ

เมื่อเจริญวัยได้ทรงศึกษาวิชาความรู้ต่าง ๆ จนแตกฉาน
และเมื่อพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา ทรงอภิเษกสมรสกับ
พระนางยโสธรา (พิมพา) มีโอรส พระนามว่า เจ้าชายราहुล

การเสด็จออกผนวช

วันหนึ่งเจ้าชายสิทธัตถะ ได้เสด็จประพาสอุทยาน นอกเมืองได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพความจริงของชีวิต ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย สมณะ ทรงเกิดความสลดพระทัย เข้าพระทัยความจริงของชีวิตว่ามีแต่ความทุกข์ และทอดพระเนตรเห็นสมณะ (นักบวช) ซึ่งมีกิริยาสงบ ทรงเกิดความเลื่อมใส ในที่สุดทรงตัดสินพระทัย เสด็จออกผนวชเมื่อพระชนมายุ ๒๙ พรรษา

การเสด็จออกผนวช

เพื่อแสวงหาหนทางพ้นทุกข์ และตรัสรู้ธรรมที่
ประเสริฐ คือ อริยสัจ ๔ ในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖
หลังจากที่แสวงหาหนทางพ้นทุกข์นานถึง ๖ ปี และ
ทรงประกาศหลักธรรมของพระองค์ให้ผู้อื่นรู้ โดยทรงแสดง
ธรรมโปรดปัญจวัคคีย์เป็นกลุ่มแรกที่อิสิปตนมฤคทายวัน

(อ่านว่า อิ-ลี-ปะ-ตะ-นะ-มะ-ริก-คะ-ทา-ยะ-วัน)

ให้ศึกษาพุทธประวัติ
ตั้งแต่ประสูติถึงปรินิพพาน

การทำงานกลุ่มควรทำอย่างไรบ้าง

๑. ร่วมกันศึกษาตั้งแต่ต้นจนจบในเรื่องที่ได้
๒. รับฟังซึ่งกันและกัน
๓. พุดจากันดี ๆ ภายในกลุ่ม
๔. ให้กำลังใจกัน
๕. รับฟังความคิด/แก้ปัญหา/เมื่อเกิดปัญหา
เราจะไม่ทะเลาะกัน

พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติถึงปรินิพพาน

พระพุทธเจ้าทรงมีพระนามเดิมว่า “เจ้าชายสิทธัตถะ” เป็นพระราชโอรส ของพระเจ้าสุทโธทนะ และพระนางสิริมหามายา แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ เจ้าชายสิทธัตถะประสูติเมื่อวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (วันวิสาขบูชา) ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์และกรุงเทวทหะ เมื่อพระชนมายุได้ ๗ วัน พระมารดาเสด็จสวรรคต เมื่ออายุได้ ๑๖ พรรษา ทรงอภิเษกสมรสกับพระนางพิมพามีโอรสชื่อ เจ้าชายราहुล จนวันหนึ่งเจ้าชายสิทธัตถะได้ออกไปนอกเมืองเห็นคน แก่ เจ็บ ตาย สมณะ จึงเข้าใจความจริงของชีวิตและตัดสินใจออกบวชเพื่อหาหนทางพ้นทุกข์ด้วยหลักอริยสัจ ๔ และตรัสรู้ธรรมที่ประเสริฐ เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้และประกาศศาสนา ก็ได้เดินทางไปยังกรุงกบิลพัสดุ์เพื่อโปรดพระบิดาและพระประยูรญาติ

พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติถึงปรินิพพาน

พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้วันเพ็ญเดือน ๖ พระองค์เริ่มบำเพ็ญเพียรทางจิตและในที่สุด ทรงชนะความลั้เลพระทัย ทรงบรรลุความสำเร็จ เมื่อพระองค์ทรงรู้เห็นอย่างนี้ จิตก็พ้นจากกิเลสทั้งปวง พระองค์ก็ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระชนมายุ ๓๕ พรรษา ในวันเพ็ญเดือน ๖ ปีระกา ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ คือ อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค

พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติถึงปรินิพพาน

การเสด็จปรินิพพาน หลังจากพระพุทธเจ้าแสดงปัจฉิมโอวาท ซึ่งวันนั้นตรงกับวันเพ็ญเดือนวิสาขะ (เดือน ๖) ในยามสุดท้ายของวันนั้น ณ ป่าไม้สาละ พระองค์ได้ประทับใต้ต้นสาละคู่ หลังจากตรัสโอวาทให้แก่ พระอริยสงฆ์แล้ว พระองค์มิได้ตรัสอะไรอีกแล้วเสด็จปรินิพพาน

ช่วงตอบคำถาม

๑. ประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม

ตอบ ...ภายในกลุ่มได้ช่วยกันแสดงความคิด ปรีกษาหรือแก้ปัญหาด้วยกัน...

...ถ้ากลุ่มไหนไม่สามัคคีกัน กลุ่มนั้นอาจจะทำงานไม่สำเร็จหรือสำเร็จแต่ยัง

ไม่ดีพอ

ขั้นปฏิบัติ

คำชี้แจง : จับคู่คำสำคัญ ประสutiถึงโปรด
พระประยูรญาติ

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

1. ให้นักเรียนจับคู่คำสำคัญ ประสutiถึงโปรดพระประยูรญาติ

คำชี้แจงครูปลายทาง

1. ครูให้นักเรียนจับคู่คำสำคัญ ประสutiถึงโปรดพระประยูรญาติ
2. ครูเดินดูและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม

ประสูติถึงโปรดพระประยูรญาติ

พระพุทธเจ้าทรงมีพระนามเดิมว่า “เจ้าชายสิทธัตถะ” เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ เจ้าชายสิทธัตถะประสูติเมื่อวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (วันวิสาขบูชา) ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์และกรุงเทวทหะ เมื่อพระชนมายุได้ ๗ วัน พระมารดาเสด็จสวรรคต เมื่ออายุได้ ๑๖ พรรษา ทรงอภิเษกสมรสกับพระนามพิมพา มีโอรสชื่อเจ้าชายราहुล จนวันหนึ่งเจ้าชายสิทธัตถะได้ออกไปนอกเมืองเห็นคน แก่ เจ็บ ตาย จึงเข้าใจความจริงของชีวิตและตัดสินใจออกบวชเพื่อหาหนทางพ้นทุกข์ด้วยหลักอริยสัจ ๔ และตรัสรู้ธรรมที่ประเสริฐ เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้และประกาศศาสนาก็ได้เดินทางไปยังกรุงกบิลพัสดุ์เพื่อโปรดพระบิดาและพระประยูรญาติ

ประสูติถึงโปรดพระประยูรญาติ

พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้วันเพ็ญเดือน ๖ พระองค์เริ่มบำเพ็ญเพียรทางจิต และในที่สุด ทรงชนะความลึกลับพระทัย ทรงบรรลุความสำเร็จ เมื่อพระองค์ทรงรู้เห็นอย่างนี้ จิตก็พ้นจากกิเลสทั้งปวง พระองค์ก็ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระชนมายุ ๓๕ พรรษา ในวันเพ็ญ เดือน ๖ ปีระกา ธรรมสูงส่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้น คือ อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค

ประสูติถึงโปรดพระประยูรญาติ

พระนันทะ เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ กับพระนางมหาปชาบดีโคตมี เมื่อพระบรมศาสดาได้ตรัสรู้แล้วเสด็จมายังกรุงกบิลพัสดุ์ ประทับอยู่ที่นิโครธาราม ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพระราชบิดา และพระนางปชาบดีโคตมี พระน้านาง เพื่อให้เกิดความเชื่อความเลื่อมใส วันหนึ่งได้มีการอวามหังคลาภิเษก ทรงส่งบาตร ให้นันทกุมารถือไว้ แล้วตรัสประทานพร เพื่อเป็นมงคลแล้วเสด็จกลับครั้งพระบรมศาสดาเสด็จถึงที่ประทับแล้ว จึงตรัสถามนันทกุมารว่า นันทะ จักบวชหรือ แม้นันทกุมาร ไม่สมัครใจจะบวช แต่ก็ไม่สามารถขัดพระหฤทัยได้ เพราะมีความเคารพมาก จึงทูล ยอมรับด้วยความจำใจว่า จะบวช

ประสูติถึงโปรดพระประยูรญาติ

พระราชกุล เป็นพระโอรสของเจ้าชายสิทธัตถะ กับพระนางยโสธรา (พิมพา) เป็นพระนัดดาของพระเจ้าสุทโธทนะ ผู้ครองนครกบิลพัสดุ์ เมื่อพระบรมศาสดาได้ตรัสรู้แล้วเสด็จมาเทศนาโปรดพระประยูรญาติที่กรุงกบิลพัสดุ์ ประทับอยู่ที่นิโครธารามผู้เป็นพระโอรสออกมาทูลขอพระราชสมบัติที่ควรจะได้พระบรมศาสดาทรงดำริว่า ทรัพย์สมบัติทั้งหลาย ที่จะมั่นคงถาวร และประเสริฐยิ่งกว่า อริยทรัพย์นั้นไม่มี

ประสูติถึงโปรดพระประยูรญาติ

พระพุทธองค์ทรงบัญญัติข้อห้ามมิให้บวชแก่กุลบุตรที่บิดามารดามีได้อนุญาตจึงเป็นมูลเหตุเบื้องต้นนับแต่นั้นมา ที่มีข้อกำหนดว่าเมื่อผู้ประสงค์จะบรรพชาเป็นสามเณร หรือ อุปสมบทเป็นพระภิกษุจะต้องได้รับอนุญาตจากบิดา-มารดาเสียก่อนจึงจะดำเนินการได้ เว้นไว้แต่มารดา-บิดา ไม่มีชีวิตอยู่

ประสูติถึงโปรดพระประยูรญาติ

ทรงห้ามพระประยูรญาติวิวาทเรื่องน้ำ ครึ่งหนึ่งพระประยูรญาติ ทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายกรุงกบิลพัสดุ์ และฝ่ายโกถิยนคร ได้วิวาทกันด้วยแย่งน้ำ ในแม่น้ำโรหิณีเพื่อระบายน้ำไปสู่พื้นที่ทำนาในเขตของตนจึงเสด็จไปโปรด พระประยูรญาติทั้งสองฝ่ายให้ระงับการวิวาทบาดหมางกัน โดยทรงชี้ให้เห็น ว่าชีวิตกษัตริย์ ชีวิตคนนั้นแพงกว่าน้ำมากนัก ไม่ควรเห็นน้ำดีกว่าคน พระญาติทั้งสองฝ่ายจึงเลิกวิวาทกันและมีความสามัคคีกัน

ประสูติถึงโปรดพระประยูรญาติ

พระพุทธเจ้าทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ครั้งนี้ คือที่โคนต้นมะม่วง หรือคันทามพฤกษ์ ในเมืองสาวัตถี มูลเหตุที่ทรงแสดงคือเพราะพวกเดียรฉัตร นักบวชนอกศาสนาพุทธ ทำพระพุทธเจ้าแข่งแสดงปาฏิหาริย์ ว่าใครจะเก่งกว่ากัน พระพุทธเจ้าก็ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ที่โคนต้นมะม่วงจนได้โดยมีผู้นำผลมะม่วงสุกมาถวาย ทรงฉันทเสร็จแล้วรับสั่งให้คนปลูกเมล็ดลงดิน แล้วพระองค์ทรงใช้น้ำที่ล้างพระหัตถ์รด ปรากฏว่าหน่อมะม่วงโต พรวดพราด

ใบงานที่ ๖ เรื่อง พุทธประวัติ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง พุทธประวัติ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง พุทธประวัติ
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง : ให้นักเรียนจับคู่ประสูติถึงโปรดพระประยูรญาติ

๑. ☐ นันทกุมาร	☐	☐ สามเณรรูปแรก
๒. ☐ ราหู	☐	☐ วิเวทเรื่องน้ำ
๓. ☐ ทรงห้ามญาติ	☐	☐ ออกบวช
๔. ☐ ยมกปาฏิหาริย์	☐	☐ ถ้าจะบวชให้ใครต้อง ได้รับการอนุญาตจาก ผู้ปกครองก่อน
๕. ☐ พระเจ้าสุทโธทนะ ขอพรเกี่ยวกับการ การบวชกุศลบุตร	☐	☐ การไม่ดูถูกคน

หมายเหตุ ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับบริบทและการจัดการเรียนของสถานศึกษา

ใบงานที่ ๖

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

๑

นันทากุมาร

สามเนรรูปแรก

๒

ราहुล

วิวาทเรื่องน้ำ

๓

ทรงห้ามญาติ

ออกบวช

๔

ยมกปาฏิหาริย์

ถ้าจะบวชให้ใครต้อง
ได้รับการอนุญาตจาก
ผู้ปกครองก่อน

๕

พระเจ้าสุทโธทนะ
ขอพรเกี่ยวกับ
การบวชกุลบุตร

การไม่ดูถูกคน

แนวคำตอบ

๑

นันทากุมาร

สามเณรรูปแรก

๒

ราहुล

วิวาทเรื่องน้ำ

๓

ทรงห้ามญาติ

ออกบวช

๔

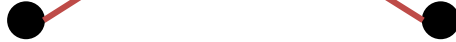
ยมกปาฏิหาริย์

ถ้าจะบวชให้ใครต้อง
ได้รับการอนุญาตจาก
ผู้ปกครองก่อน

๕

พระเจ้าสุทโธทนะ
ขอพรเกี่ยวกับ
การบวชกุลบุตร

การไม่ดูถูกคน

สรุปบทเรียน

พระพุทธเจ้าทรงมีพระนามเดิมว่า “เจ้าชายสิทธัตถะ” เป็นพระราชโอรส ของพระเจ้าสุทโธทนะ และพระนางสิริมาหามายา แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ เจ้าชายสิทธัตถะประสูติเมื่อวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (วันวิสาขบูชา) ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์และกรุงเทวทหะ เมื่อพระชนมายุได้ ๗ วัน พระมารดาเสด็จสวรรคต เมื่ออายุได้ ๑๖ พรรษา ทรงอภิเษกสมรสกับพระนามพิมพา มีโอรสชื่อ เจ้าชายราहुล

สรุปบทเรียน

จนวันหนึ่งเจ้าชายสิทธัตถะได้ออกไปนอกเมืองเห็นคน แก่ เจ็บ ตาย จึงเข้าใจความจริงของชีวิตและตัดสินใจออกบวชเพื่อหาหนทางพ้นทุกข์ด้วยหลักอริยสัจ ๔ และตรัสรู้ธรรมที่ประเสริฐ เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้และประกาศศาสนาก็ได้เดินทางไปยังกรุงกบิลพัสดุ์เพื่อโปรดพระบิดาและพระประยูรญาติ

สรุปบทเรียน

นันทกุมารออกบวชเมื่อพระบรมศาสดาได้ตรัสรู้แล้วเสด็จมายังกรุงกบิลพัสดุ์ ประทับอยู่ที่นิโครธาราม ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพระราชบิดา และพระประยูรญาติ จึงตรัสถามนันทกุมารว่า นันทะ จักบวชหรือ แม้นันทกุมารไม่สมัครใจจะบวชแต่ก็ไม่สามารถขัดพระหฤทัยได้ เพราะมีความเคารพมาก จึงทูลยอมรับด้วยความจำใจว่า จะบวช

สรุปบทเรียน

พระราहुล เป็นพระโอรสของเจ้าชายสิทธัตถะ กับพระนาง
ยโสธรา พระโอรสออกมาทูลขอพระราชสมบัติที่ควรจะได้พระ
บรมศาสดาทรงดำริว่า ทรัพย์สมบัติทั้งหลาย ที่จะมั่นคงถาวร
และประเสริฐยิ่งกว่าอริยทรัพย์นั้นไม่มี

สรุปบทเรียน

พระพุทธองค์ทรงบัญญัติข้อห้ามมิให้บวชแก่กุลบุตรที่บิดา มารดามีได้อนุญาตจึงเป็นมูลเหตุเบื้องต้นนับแต่นั้นมา ที่มี ข้อกำหนดว่าเมื่อผู้ประสงค์จะบรรพชาเป็นสามเณร หรือ อุปสมบทเป็นพระภิกษุจะต้องได้รับอนุญาตจากบิดา-มารดา เสียก่อนจึงจะดำเนินการได้ เว้นไว้แต่มารดา-บิดา ไม่มีชีวิตอยู่

สรุปบทเรียน

ทรงห้ามพระประยูรญาติวิวาทเรื่องน้ำ ครั้งหนึ่งพระประยูรญาติทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายกรุงกบิลพัสดุ์ และฝ่ายโกถิยนคร ได้วิวาทกันด้วยแย่งน้ำ จึงเสด็จไปโปรด พระประยูรญาติทั้งสองฝ่ายให้ระงับการวิวาทบาดหมางกัน โดยทรงชี้ให้เห็นว่าชีวิตกษัตริย์ ชีวิตคนนั้นแพงกว่าน้ำมากนัก ไม่ควรเห็นน้ำดีกว่าคน พระญาติทั้งสองฝ่ายจึงเลิกวิวาทกันและมีความสามัคคีกัน

สรุปบทเรียน

พระพุทธเจ้าทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ครั้งนี้ คือที่โคนต้น
มะม่วง ทำพระพุทธเจ้าแข่งแสดงปาฏิหาริย์ที่โคนต้นมะม่วงจนได้
โดยมีผู้นำผลมะม่วงสุกมาถวาย ทรงฉันทเสร็จแล้ว

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

พุทธประวัติ นันทะออกบวช

ถึงยมกปาฏิหาริย์

สิ่งที่ต้องเตรียม

- ใบกิจกรรมที่ ๑๑ เรื่อง การเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์
- ใบงานที่ ๗ เรื่อง พุทธประวัติ นันทะออกบวช

ถึงยมกปาฏิหาริย์

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

